

Osnovna škola	Klinča Sela
Nastavni predmet	Katolički vjeronauk
Vjeroučitelj	Josip Kunac, <i>prof.</i>
Razredni odjel	8.
Redni broj pripreme	12.
Nastavna cjelina / tema	II. ČEŽNJA ZA BOGOM
Nastavna jedinica / podtema	3. Ateizam i vjerska ravnodušnost

Odgojno-obrazovni ishodi učenja:

OŠ KV A.8.3. Učenik istražuje različite načine traženja Boga u životu čovjeka.

OŠ KV A.8.3. Učenik analizira osobnu sliku o Bogu i vlastito shvaćanje religioznosti.

Ključni pojmovi	ateizam; teorijski ateizam; praktični ateizam; agnosticizam; vjerska ravnodušnost; savjest
Središnje / problemsko pitanje	Kako razlikujemo nevjerovanje, traženje odgovora i ravnodušnost prema Bogu?
Oblici rada	individualni rad, rad u paru, skupni rad i zajednički rad
Nastavne metode	razvrstavanje iskaza, usporedno čitanje, problemski razgovor, analiza pripovijetke, kritičko vrednovanje analogije
Nastavna sredstva i pomagala	Ukorak s Isusom, str. 36–37; RB, str. 26–27; Biblija; bilježnica; radni predlošci; računalo i projektor za izborne medijske sadržaje.
Međupredmetne teme	osr B.3.2. Razvija komunikacijske kompetencije i uvažavajuće odnose s drugima. uku A.3.4. Učenik kritički promišlja i vrednuje ideje uz podršku učitelja.
Korelacija	Hrvatski jezik: OŠ HJ A.8.1. – argumentirani razgovor; OŠ HJ A.8.3. – čitanje i prosuđivanje značenja teksta.

Vrednovanje:

Vrednovanje za učenje: Vjeroučitelj će pratiti razlikuju li učenici pojmove i izbjegavaju li poistovjećivanje nevjerovanja s nemoralnošću.

Vrednovanje kao učenje: Učenici će procijeniti sigurnost u razlikovanju pojmova i zabilježiti pitanje za sljedeći sat.

Vrednovanje naučenoga: Brojčano ocjenjivanje nije predviđeno.

TIJEK NASTAVNOGA SATA

I. UVODNI DIO – PITAJ (8 min)

Uvodna molitva:

Oče naš...

ili:

Bože istine, pomozí nam iskreno postavljati pitanja. Daj nam strpljivost slušati drukčije mišljenje, poniznost priznati što ne znamo i hrabrost činiti dobro. Probudi nas iz ravnodušnosti prema Tebi i ljudima. Amen.

Alternativa: „Vjerujem! Pomozí mojoj nevjeri!“ (Mk 9,24)

Učenci će ostati nekoliko trenutaka u tišini. Poticaj za razmišljanje: Iskrena pitanja mogu biti početak traženja, a ne kraj odnosa.

Povezivanje s prethodnim satom / pregled domaće zadaće:

Učenci će vjeroučitelju dati na uvid domaću zadaću s prethodnoga susreta:

„Učenci će riješiti ili dovršiti zadatke u RB, str. 24–25.“

Ili:

„Učenci će u bilježnice prepisati i dovršiti misao u dvije do tri rečenice: Bog je za mene...“

Razgovor

- Kako pogrešna slika Boga može otežati vjerovanje? (Čovjek može odbacivati iskrivljenu predodžbu, primjerice Boga kao osvetnika.)

Motivacija:

Učenci će u paru usporediti tri anonimne izjave. Neće ih povezivati s imenima učenika. Izdvojiti će razliku između uvjerenja, nesigurnosti i nezainteresiranosti.

- A. „Smatram da Bog ne postoji.“
- B. „Ne mogu tvrditi da znam da postoji Bog.“
- C. „To me pitanje uopće ne zanima.“

Razgovor

- Govore li sve tri osobe isto? (Ne; jedna iznosi uvjerenje, druga granicu sigurnosti, a treća nezainteresiranost.)
- Možete li iz ovih izjava saznati pomažu li te osobe drugima? (Ne možemo; stav o Bogu sam po sebi nije opis svih njihovih postupaka.)

Početni stav: Učenci će zapisati jesu li neslaganje i ravnodušnost isto te navesti razlog. Odgovor će provjeriti na kraju sata.

Jesu li neslaganje i ravnodušnost isto te navesti razlog.

Najava teme i središnjega pitanja:

Učenici će zapisati naslov „Ateizam i vjerska ravnodušnost“. Usporedit će različite stavove prema pitanju Boga i promisliti kako ravnodušnost slabi osobni odnos.

Kako razlikujemo nevjerovanje, traženje odgovora i ravnodušnost prema Bogu?

II. SREDIŠNJI DIO – ISTRAŽI I PROSUDI (27 min)

Napomena o izboru aktivnosti: Aktivnosti su prijedlozi i mogućnosti izbora. Nije predviđeno sve provesti u jednom satu. Vjeroučitelj će birati prema ishodima, vremenu, osobitostima razreda, opremi i potrebama učenika. Dva načina obrade u Aktivnosti 1 međusobne su alternative.

Aktivnost 1: Četiri pojma pod povećalom (rad u skupinama – razvrstavanje i provjera, 14 minuta)

Učenici će pročitati glavni tekst „Ateizam i vjerska ravnodušnost“, udžbenik, str. 36–37, s podnaslovom „Vjerska ravnodušnost – lice ateizma“. U skupinama će povezati primjere s pojmovima, a zatim svoj izbor provjeriti u tekstu. Agnosticizam će razjasniti uz kratko vjeroučiteljevo pojašnjenje. Svaka će skupina objasniti jednu razliku.

Moguće rješenje: Teorijski ateizam: argumentirano nijekanje Božjega postojanja. Praktični ateizam: život kao da Boga nema. Agnosticizam: stav o nedostupnosti ili nesigurnosti spoznaje postoji li Bog. Vjerska ravnodušnost: izostanak zanimanja za vjeru i odnos s Bogom. Pojmovi opisuju stavove; ne dopuštaju etiketiranje nečije moralnosti.

Radni predložak:

Agnosticizam – stav da se niti niječe, niti tvrdi da postoji Bog. Osoba takvog stava je agnostik.

ISTRAŽUJEMO	ZAKLJUČAK U PARU
„Imam razloge za tvrdnju da Boga nema.“	
„Kažem da vjerujem, ali Bog ne utječe na moj život.“	
„Ne mogu znati postoji li Bog.“	
„Vjera me uopće ne zanima.“	

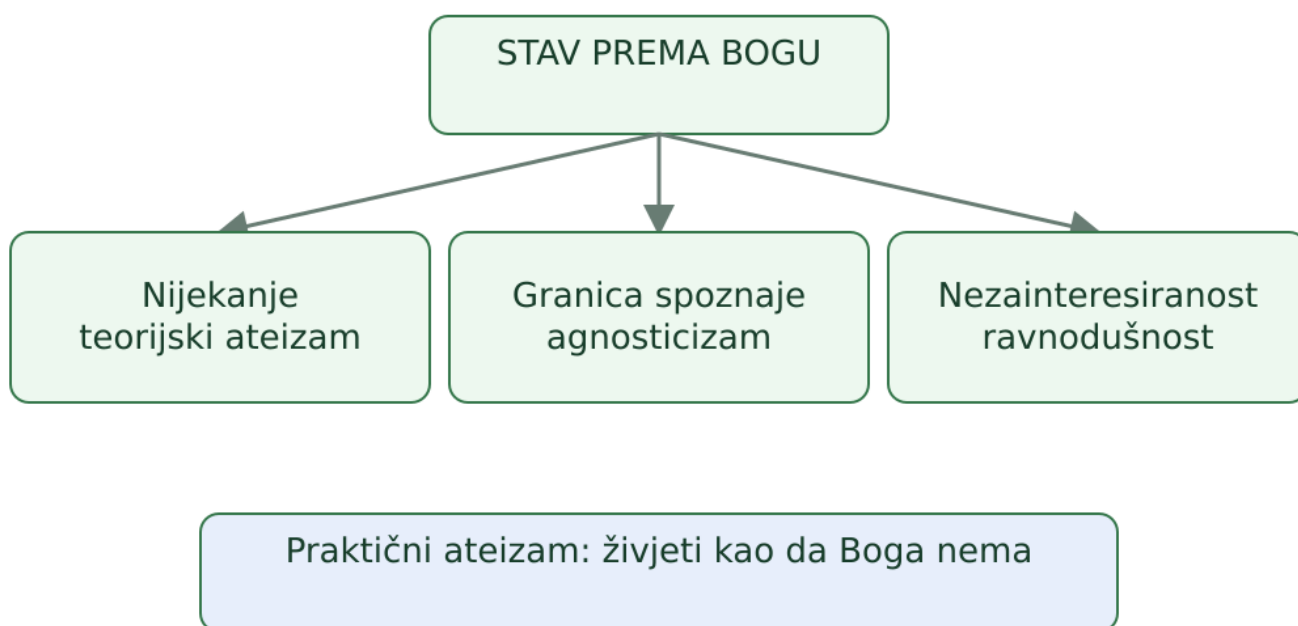
Ili: klasična obrada (individualni rad i zajednički razgovor, 14 minuta)

a) Učenici će pročitati glavni tekst „Ateizam i vjerska ravnodušnost“, udžbenik, str. 36–37, po odlomcima. Nakon čitanja oblikovat će usmene odgovore, a u bilježnicu će izdvojiti ključne pojmove. Vjeroučitelj će povezati odgovore istom shemom i teološkim sidrom.

Razgovor

- Koja je razlika između teorijskoga i praktičnoga ateizma? (Prvi obrazlaže nijekanje Boga; drugi označava život kao da Boga nema.)
- Zašto agnosticizam nije isto što i kategoričko nijekanje Boga? (Naglasak je na mogućnosti i granicama spoznaje.)
- Može li ravnodušnost zahvatiti i one koji se nazivaju vjernicima? (Može; izvanjska oznaka ne jamči živ odnos.)
- Zašto je pogrešno ateista unaprijed smatrati lošim čovjekom? (Svakomu pripada dostojanstvo; moralne postupke ne možemo zaključiti samo iz njegova uvjerenja.)

Shematski prikaz i ključni naglasci:

Teološko sidro: Crkva ozbiljno shvaća pitanja i razloge nevjerovanja. Vjera je slobodan odgovor Bogu i traži životnu dosljednost. Ateizam ima različite oblike; nije dopušteno sve nevjernike prikazati ravnodušnima ili nemoralnima. Vjernici će svjedočiti poštenjem, ljubavlju i spremnošću na razgovor. Usp. Gaudium et spes 19–21.

b) Učenici će pogledati videozapis „Odakle Bog?“ - razgovor ateističkog znanstvenika i vjernika kreacioniste“; 3:45; Izvor: Siniša Štambuk; YouTube

Razgovor

- Kako razlikujete tvrdnju od razloga koji je podupire? (Tvrdnja iznosi stav, a razlog objašnjava zašto bi ga trebalo prihvatiti.)
- Mora li katolik odbaciti znanstvena istraživanja da bi vjerovao u Stvoritelja? (Ne; vjera i razum mogu surađivati, a biblijski izvještaj nije udžbenik prirodoslovlja.)

ATEIZAM

(grč. atheos: bez Boga): nijekanje Božjeg postojanja.

Izdvojena definicija, udžbenik, str. 36.

Aktivnost 2: Postoji li Bog? – granice usporedbe (rad u paru – kritičko čitanje prezentacije, 7 minuta)

Učenici će poslušati priču iz PPT-a "Postoji li Bog?" (vidi prilog 12a!)

[klikni ovdje - poveznica](#)

Razgovor

- Zašto patnju ne možemo objasniti jednom dosjetkom? (Obuhvaća prirodno i moralno zlo, osobnu bol, slobodu i pitanja na koja tražimo cjelovit odgovor.)

Napomena za vjeroučitelja: U katoličkom odgovoru na patnju važne su Božja blizina u Kristu i djelatna pomoć, a ne okrivljavanje onoga tko trpi. Usp. KKC 309–312.

Aktivnost 3: Rječnik s primjerima (rad u paru – usporedna tablica, 5 minuta)

Učenici će za svaki pojam smisliti kratak primjer i obrazložiti zašto on pripada upravo tom pojmu. Primjeri će biti izmišljeni.

Moguće rješenje: Teorijski ateizam: osoba obrazlaže da nema Boga. Agnosticizam: ne tvrdi da može znati. Ravnodušnost: pitanje je ne zanima.

Radni predložak:

POJAM	IZMIŠLJENI PRIMJER
Teorijski ateizam	
Agnosticizam	
Vjerska ravnodušnost	

Aktivnost 4: Znanost i vjera – kakav je to izvor? (zajednički rad – analiza anegdote, 5 minuta)

Učenici će pročitati anekdotu o Pasteuru. Izdvojiti će što ona prikazuje i što njome nije dokazano. Razlikovat će osobno svjedočanstvo od znanstvenog dokaza.

Moguće rješenje: Anekdota prikazuje mogućnost suživota znanstvenoga rada i vjere. Nije znanstveni dokaz Božjega postojanja niti potvrda da svi znanstvenici vjeruju.

PITANJE ZNANSTVENIKU

Neki je student jednom pitao znanstvenika kako to da nakon

tolikoga promišljanja i istraživanja može ostati vjernik. »Baš zato što sam toliko promišljao i tražio«, odgovorio je Louis Pasteur – veliki znanstvenik i gorljivi vjernik.

Anegdota iz udžbenika, str. 36

Razgovor

- Kako biste se osvrnuli na ovu anekdotu?

Aktivnost 5: Naslov nije cijela vijest (rad u skupinama – pitanja izvoru, 5 minuta)

Učenici će pročitati razgovor iz udžbenika i sastaviti tri pitanja kojima bi provjerili tvrdnju. Neće zaključiti da se opisani događaj zbio samo zato što je naveden u dijalogu.

Moguće rješenje: Tko je objavio vijest? Kada i što je vijeće točno odlučilo? Postoji li izvorna odluka i njezin kontekst?

RAZGOVOR O OXFORDU

„Znaš li da je nedavno Općinsko vijeće u Oxfordu odlučilo ukinuti sve ono što podsjeća na Božić? Sva slavlja od 25. prosinca i sljedećih dana bit će uključena u proslavu »blagdana zimskoga svjetla«. Kažu da treba ukloniti pretjeranu važnost koja se pridaje Božiću. Kako se tebi čini?“

„Pa ne znam, »zimsko svjetlo« zvuči mi nekako univerzalno. Ali to nije naša stvar. Daleko smo mi od Oxforda!“

Razgovor iz udžbenika, str. 36; neprovjeren navod za kritičko čitanje.

Radni predložak:

ŠTO TREBA PROVJERITI?

Aktivnost 6: Napredak i težina ljudskoga života (rad u paru – tumačenje slike, 4 minuta)

Učenici će pročitati misao Josepha Ratzingera i povezati izraz „sila teža“ s jednim problemom koji tehnologija sama ne rješava.

Moguće rješenje: Tehnologija omogućuje komunikaciju, ali sama ne osigurava ljubav, pravednost ni smisao.

ŠTO NAS VUČE DOLJE?

Čovječanstvo je uspjelo postići toliko toga: Letimo! Vidimo, čujemo i razgovaramo jedni s drugima s jednoga na drugi kraj svijeta. A ipak je moćna sila teža koja nas vuče dolje.

Joseph Ratzinger; udžbenik, str. 37.

Radni predložak:

MOGUĆNOST TEHNOLOGIJE	LJUDSKA ODGOVORNOST

Aktivnost 7: Što znači biti mlak? (individualni rad – biblijska slika, 5 minuta)

Učenici će pročitati biblijski redak i protumačiti sliku mlakosti. Navest će jedan korak kojim odnos s Bogom može postati osobniji.

Moguće rješenje: Mlakost označava nedosljedan, nezauzet odnos zajednice vjernika. Korak: vrijeme za molitvu i konkretna pomoć drugomu.

POZIV IZ RAVNODUŠNOSTI

»Znam tvoja djela: nisi ni studen ni vruć. O da si studen ili vruć! Ali jer si mlak, ni vruć ni studen, povratit ću te iz usta«.

Otk 3,15–16; udžbenik, str. 37.

Napomena za vjeroučitelja: Riječ je o snažnoj proročkoj slici upućenoj crkvenoj zajednici, ne o dopuštenju da se vrijeđaju nevjernici.

Aktivnost 8: Grieh ravnodušnosti (rad u skupinama – analiza priče, 7 minuta)

Učenici će pročitati pripovijetku i izdvojiti razliku između „nisam nanio zlo“ i „mogao sam pomoći“. Oblikovat će jedan izvediv i siguran odgovor na tuđu nevolju.

Moguće rješenje: Junak je vidio nepravdu i svjesno ostao ravnodušan. Primjeren odgovor može biti pomoć u vlastitim mogućnostima ili obraćanje odgovornoj odrasloj osobi.

GRIEH RAVNODUŠNOSTI

Anegdota u vezi s kaznama u paklu pripovijeda da je pakao već bio potpuno ispunjen, a vani je stajao veliki red ljudi koji su u povorci čekali da uđu. Đavao je bio prisiljen zatvoriti ulaz. – Ostalo je još nekoliko mjesta i ona su pripremljena najvećim grešnicima – izjavio je đavao i počeo ispitivati kandidate. Napokon zapazi jednoga kojega prije nije uočio.

– Što si ti učinio? – upita.

– Ništa. Ja sam nevin i ovdje mi nije mjesto.

– Ipak, morao si nešto učiniti kada si ovdje. Svi su nešto skrivili.

– Znam to dobro, ali ja sam se uvijek držao daleko od ljudi. Drugi su ostavljali djecu da umru od gladi ili su ih prodavali u roblje, slabije su odvajali i izbacivali iz društva. Vidio sam kako ljudi progone druge, ali nisam zalazio u tu masu. Na njima je krivnja. Nikada nisam učinio ništa zlo.

– Baš nikada? – smijuljio se zlobno đavao.

– Jesi li siguran da si sve to vidio?

– Vlastitim očima.

– I ništa nisi učinio?

– Ne, baš ništa.

Đavao se naceri i odredi: – Uđi, prijatelju moj. Ovdje je tvoje mjesto.

Nepoznat autor; udžbenik, str. 37.

Razgovor

- Zašto izostanak djelovanja može imati moralnu težinu? (Ako znamo za nevolju i možemo razumno pomoći, namjerno odbijanje pomoći može povrijediti bližnjega.)

Napomena za vjeroučitelja: Priča je književna fikcija, a ne opis načina Božjega suda ili pakla. Ne pripisuje se učenicima odgovornost za sve patnje svijeta.

Aktivnost 9: Od promatrača do pomagača (rad u paru – odluka u situaciji, 5 minuta)

Učenici će zamisliti da u grupnom razgovoru netko ismijava učenika zbog vjere ili nevjerovanja. Napisat će odgovor koji zaustavlja ponižavanje i poštuje osobu.

Moguće rješenje: „Možemo se ne slagati, ali vrijeđanje nije prihvatljivo.“ Učeniku ćemo pružiti podršku i prema potrebi zatražiti pomoć odrasle osobe.

Radni predložak:

ŠTO ĆEMO REĆI?	ŠTO ĆEMO UČINITI?

Aktivnost 10: Zapišimo! (individualni rad, 3 minute)

Učenici će u bilježnici dopuniti ključne riječi.

Moguće rješenje: postojanja; nema; spoznaje; Bogom; dostojanstvo.

ATEIZAM I VJERSKA RAVNODUŠNOST

Ateizam označava nijekanje Božjega _____.

Teorijski ateizam iznosi razloge; praktični označava život kao da Boga _____.

Agnosticizam naglašava granice ili nesigurnost _____.

Vjerska ravnodušnost slabi osobni odnos s _____.

Različita uvjerenja ne ukidaju ljudsko _____.

III. ZAVRŠNI DIO – DJELUJ (10 min)

Aktualizacija:

Učenici će izabrati jedan odnos prema kojemu su postali ravnodušni i zapisati mali korak pažnje koji mogu provesti ovaj tjedan. Osobni zapis neće morati čitati naglas.

Moguće rješenje: Odvojiti ću vrijeme za razgovor bez mobitela; u molitvi ću zahvaliti i promisliti kako mogu pomoći.

Jedan odnos prema kojemu sam postao ravnodušan i zapisati mali korak pažnje koji mogu provesti.

Sinteza:

Razgovor

- Kako razlikujemo nevjerovanje, traženje odgovora i ravnodušnost prema Bogu? (Nevjerovanje je stav o Bogu, agnosticizam o mogućnosti spoznaje, a ravnodušnost izostanak zanimanja i odnosa. Pojmove nećemo poistovjetiti.)

Zaključak vjeroučitelja: Ljudi na pitanje Boga odgovaraju različito i zaslužuju poštovanje. Razlikovanje pojmova pomaže nam razgovarati pošteno. Vjerska ravnodušnost može zahvatiti i osobu koja se naziva vjernikom. Kršćanska vjera poziva na živ odnos s Bogom i odgovornost prema čovjeku.

Formativna provjera:

Učenici će povezati tri iskaza s pojmovima T – teorijski ateizam, A – agnosticizam i R – ravnodušnost te dopuniti jednu važnu napomenu.

Moguće rješenje: 1 – A; 2 – R; 3 – T. Dopuna: nemoralna ili nesposobna činiti dobro.

- „Ne znam može li se Božje postojanje spoznati.“
 - „To me pitanje ne zanima.“
 - „Smatram da postoje razlozi za nijekanje Boga.“
- Nevjerovanje samo po sebi ne znači da je osoba...

Samovrednovanje:

Učenici će uz pojmove ateizam, agnosticizam i ravnodušnost staviti znak ✓ ako ih mogu objasniti primjerom, a ? ako trebaju dodatno pojašnjenje. Uz jedan znak ? napisat će pitanje.

ateizam ✓ ili ?

agnosticizam ✓ ili ?

ravnodušnost ✓ ili ?

Domaća zadaća:

Učenici će riješiti ili dovršiti zadatke u RB, str. 26–27.

Ili:

Učenici će u bilježnicu napisati tri izmišljena iskaza koji prikazuju ateizam, agnosticizam i vjersku ravnodušnost. Uz svaki će napisati jednu rečenicu objašnjenja.

Molitveni završetak:

Bože, hvala Ti što nas strpljivo pratiš i kada sumnjamo i tražimo odgovore. Probudi u nama želju da Te upoznamo i oslobodi nas ravnodušnosti prema ljudima koji trebaju našu pomoć. Nauči nas slušati one koji drukčije misle i svoju vjeru svjedočiti dobrotom. Amen.

Ili:

Anđele, čuvaru mili...

PREPORUČENI ODABIR ZA 45 MINUTA

Dio sata / odabrana aktivnost	Vrijeme
I. Uvod: molitva i biblijska alternativa; domaća zadaća; motivacija i najava	8 min
II. Aktivnost 1: Četiri pojma pod povećalom	14 min
II. Aktivnost 3: Rječnik s primjerima	5 min
II. Aktivnost 4: Znanost i vjera – kakav je to izvor?	5 min
II. Aktivnost 10: Zapišimo!	3 min
III. Aktualizacija i sinteza (3); provjera (3); samovrednovanje (1); zadaća i molitva (3)	10 min

Ukupno: 45 minuta.

PRILOZI ZA BRZU UPORABU

Prilog 1: Kratka kontrolna lista za vjeroučitelja

☐ Učenici objašnjavaju pojam ateizma.

- ☐ Učenici razlikuju teorijski i praktični ateizam.
- ☐ Učenici razlikuju agnosticizam od vjerske ravnodušnosti.
- ☐ Učenici povezuju navedene pojmove s odgovarajućim primjerima.
- ☐ Učenici razlikuju osobno svjedočanstvo od znanstvenoga dokaza.
- ☐ Učenici objašnjavaju posljedice ravnodušnosti prema tuđoj nevolji.
- ☐ Učenici razgovaraju o vjeri i nevjeri bez etiketiranja osoba.

IV. IZBORNE / DODATNE AKTIVNOSTI

Vjeroučitelj će prema potrebama razreda odabrati neku od sljedećih aktivnosti kao zamjenu za ranije ponuđenu aktivnost. Nije predviđeno provesti sve aktivnosti u jednom satu.

Aktivnost 1: Radna bilježnica (*individualni rad i zajednička provjera, 5–8 minuta*)

Učenici će uz pomoć vjeroučitelja rješavati RB, str. 26–27 (mogu biti i odabrani zadatci po želji).

Aktivnost 2: Digitalni zadatci

/

Aktivnost 3: Dijalog bez etiketa (*rad u paru – igranje uloga, 5 minuta*)

Učenici će oblikovati četiri replike razgovora osobe koja vjeruje i osobe koja ne vjeruje. Uključit će otvoreno pitanje i poštovanje slobode.

Moguće rješenje: „Što te navelo na takav stav?“ „Hvala što si objasnio; ja vjerujem jer...“ Razgovor neće sadržavati prisilu ili uvrede.

Radni predložak:

PITANJE	UVAŽAVAJUĆI ODGOVOR

Aktivnost 4: Pojam i protuprimjer (*individualni rad, 4 minuta*)

Učenici će navesti primjer koji pokazuje da ateizam i moralna ravnodušnost nisu isto.

Moguće rješenje: Nevjernik može savjesno pomagati drugima i zauzimati se za pravdu.

Radni predložak:

Primjer koji pokazuje da ateizam i moralna ravnodušnost nisu isto.

PRIMJER	ŠTO NAM POKAZUJE?

Aktivnost 5: Plakat odgovornosti (*rad u skupinama – sažimanje, 6 minuta*)

Učenici će osmisлити naslov i tri kratke poruke koje pozivaju na izlazak iz ravnodušnosti.

Moguće rješenje: Primijeti – saslušaj – pomoz u svojim mogućnostima.

Radni predložak:

Naslov i tri kratke poruke koje pozivaju na izlazak iz ravnodušnosti.

NASLOV	TRI PORUKE

Izvori za vjeroučiteljevu provjeru:

[Gaudium et spes, 19–21: različiti oblici ateizma i dijalog](#)

[Katekizam Katoličke Crkve, 309–312: pitanje zla](#)